

BALKANFİLA KAPSAMINDA DÜZENLENEN ULUSLARARASI ORGANİZASYONLAR: TÜRKİYE ÖRNEĞİ

Serkan AYCİL¹ ORCID: 0000-0002-3540-5548

Öz

Balkanfila organizasyonlarını odağına alan bu çalışma ile 1966-2007 yılları arasında Türkiye’de tedavüle çıkartılan Balkanfila konulu filatelik nesnelerin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma esasına dayanan bu çalışma veri toplama yöntemlerinden biri olan belge tarama (doküman analizi) yaklaşımı üzerinden iletilemiştir. Çalışmanın kurgusu ise doküman olarak değerlendirilen yazılı belgeler ve görsel içerikler üzerinden oluşturulmaya çalışılmıştır. İçerik oluşturulurken kullanılan referansların orijinal (birincil) kaynaklar olmasına ayrıca dikkat edilmiştir. Doküman analizi ve görsel araştırmanın bir arada kullanıldığı bu çalışmada öncelikle Balkanfila konulu kaynaklar taranmış sonrasında elde edilen bilgi ve belgeler Balkanfila kurumsal web adresindeki içeriklerle karşılaştırılmıştır. Bilgilerdeki yeknesaklık sağlandıktan sonra özgün bir içerik oluşturulmaya çalışılmıştır. Doküman analizi; dergi, kitap, bülten ve kurumsal yayınlar üzerinden oluşturulurken, görsel içerik ise Balkanfila organizasyonları kapsamında 1966-2007 yılları arasında Türkiye’de tedavüle çıkartılan Balkanfila II., Balkanfila IV., Balkanfila VIII. ve Balkanfila XIV. konulu filatelik nesnelere üzerinden oluşturulmaya çalışılmıştır. Çalışma kapsamında pulhane web sitesi üzerinden filatelik incelemeler yapılmış ve ilgili yıllar arasını kapsayan 4 farklı emisyon konusu üzerinde toplam 8 adet posta pulu ile 3 adet anma bloku, 4 adet ilk gün zarfı ve 1 adet maksimum kart tespit edilmiştir. Devam eden süreçte ise Balkanfila organizasyonları başlığı dikkate alınarak çalışmanın göstergebilimsel analizi yapılmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak sergi, organizasyon ve fuar olgusunun kitleler arasındaki ilişkiler üzerinde doğrudan etkili olduğu ve farklı ulusları bir araya getiren bu tür etkinliklerin iktisadi faaliyetlerin yanı sıra sosyokültürel ve politik ilişkiler üzerinde belirleyiciliği olduğu çıkarımında bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: *Sergi, Organizasyon, Balkanfila, Balkanmax, Filateli.*

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/otuzyedisanat>

Copyright © Published by Kastamonu University, Since 2023 - Kastamonu

¹ Muhasebe Tetkik, İstanbul PTT Bölge Başmüdürlüğü, Muhasebe ve Finans Müdürlüğü, Mizan-Bilanço Birimi, sserkan.aycil@gmail.com

INTERNATIONAL ORGANIZATIONS ORGANIZED WITHIN THE SCOPE OF BALKANFILA: THE CASE OF TURKEY

Serkan AYCİL¹ ORCID: 0000-0002-3540-5548

Abstract

With this study, which focuses on Balkanfila organizations, it is aimed to determine and evaluate the Balkanfila-themed philatelic objects put into circulation in Turkey between 1966-2007. This study, which is based on qualitative research, has been advanced through the document scanning (document analysis) approach, which is one of the data collection methods. The fiction of the study has been tried to be created through written documents and visual contents, which are considered as documents. Care has been taken to ensure that the references used while creating the content are original (primary) sources. In this study, in which document analysis and visual research were used together, the sources on Balkanfila were scanned first. Afterwards, the information and documents obtained were compared with the contents of the Balkanfila corporate website. After ensuring the uniformity in the information, an original content was tried to be created. document analysis; Through magazines, books, bulletins and corporate publications, the visual content is Balkanfila II., Balkanfila IV., Balkanfila VIII., which were put into circulation in Turkey between 1966-2007 within the scope of Balkanfila organizations. and Balkanfila XIV themed philatelic objects. Within the scope of the study, philatelic examinations were made on the Pulhane website and a total of 8 postage stamps, 3 commemorative blocks, 4 first day envelopes and 1 maximum card were determined on 4 different emission subjects covering the relevant years. In the ongoing process, the semiotic analysis of the study was tried to be made by taking into account the title of Balkanfila organizations. As a result, it has been deduced that the phenomenon of exhibition, organization and fair has a direct impact on the relations between the masses and that such activities that bring different nations together have a decisive influence on socio-cultural and political relations as well as.

Keywords: *Exhibition, Organization, Balkanfila, Balkanmax, Philately.*

¹ Accounting Inspection, Istanbul PTT Regional Directorate, Accounting and Finance Department, Trial Balance-Financial Statement Unit, sserkan.aycil@gmail.com

Giriş

Bulgaristan Filatelistler Birliği'nin 1965'te Balkanfila adlı bir filateli sergisi düzenlemeye karar vermesiyle birlikte bugün on dokuzuncusu planlanan girişimlerin ilki gerçekleşmiştir (Serbia, 2022, s. 31). Balkan Filateli Federasyonları tarafından büyük bir coşkuyla karşılanan bu karar aynı zamanda Balkan ülkelerindeki bütün koleksiyonerlerin katılımına da açıktı. Düzenlenen organizasyonun beklentileri karşılanması üzerine sonraki süreçte dönüşümlü olarak etkinliklere devam edilmesi kararı alınmıştır (Balkanfila, t.y.). Balkanfila organizasyonunun daimi katılımcıları ise Arnavutluk, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Karadağ, Kıbrıs, Kuzey Makedonya, Moldova, Romanya, Sırbistan, Slovenya, Türkiye ve Yunanistan olarak belirlenmiştir (Pirc, 2022, s. 18). Buna göre, bütün ülkelere sıra gelecek biçimde iki yılda bir farklı bir şehirde sergi düzenlenmesi konusunda mutabakata varılmıştır (Balkanfila, t.y.). Balkanfila organizasyonları 1991 yılına kadar düzenli olarak düzenlenmiştir. Bölgede yaşanan siyasi istikrarsızlıklar ve organizasyonların ekonomik olup olmadığı konusundaki tereddütler nedeniyle organizasyonlara bir süre ara verilmiştir (Pereira, 2007, s. 78). 16 yıl aradan sonra 2007'de Türkiye Filateli Federasyonu'nun başarılı girişimleri neticesinde Balkanfila XIV. organizasyonu bu kez İstanbul'da gerçekleşmiştir (Balkanfila, t.y.). 2016'da düzenlenen Balkanfila XVIII. organizasyonu sonrasındaki ilk etkinliğin 2020'de Bükreş'te yapılması planlanmaktaydı. Ancak pandemi sürecinin araya girmesiyle birlikte organizasyonlara süresiz ara verildiği açıklanmıştır (Pirc, 2022, s. 18). Bugün on dokuzuncusu planlanan organizasyonun ise 12-14 Ekim tarihleri arasında Belgrad'da yapılacağı açıklanmıştır. Filatelistler arasındaki dostluğu geliştirme ve dayanışmayı arttırma amacını taşıyan Uluslararası Filateli Fuarı BALKANFILA XIX. organizasyonuna Arnavutluk, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Kuzey Makedonya, Moldova, Karadağ, Romanya, Sırbistan, Slovenya, Türkiye ve Yunanistan katılımcı sıfatıyla, Kıbrıs ve Macaristan ise davetli olarak katılacaktır. Popüler sınıfların tamamını içeren organizasyonda geleneksel filatelinin yanısıra tematik filateli, posta tarihi, aerofilateli, astrofilateli ve kartpostal gibi kategorilerde yarışmalar düzenlenecektir. Ayrıca organizasyonun lojistik ve mali desteği de Sırp Postası Pošta Srbije tarafından karşılanacaktır (Serbia, 2022, s. 31).

Yöntem

Nitel araştırma esasına dayanan bu çalışma, veri toplama yöntemlerinden biri olan belge tarama (doküman analizi) yaklaşımı üzerinden ilerletilmiştir. Doküman analizi, araştırmaya konu belgelerin, sistemli olarak tetkikini öngören bir veri toplama metodudur (Kıral, 2020, s. 173). Bu metoda göre öncelikle olgu hakkında bilgiler içeren yazılı belgeler incelenir, devamında fotoğraf, biyografi ve film benzeri görsel belirleyiciler üzerinden analizler gerçekleştirilerek anlamlı çıkarımlarda bulunulur (Wach ve Ward, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 39). Bu çalışmanın kurgusu oluşturulurken öncelikle; Balkanfila organizasyonları kapsamına dâhil olan filatelik tasarımlarla ilgili belge taraması yapılmış, devamında literatürdeki içerik ile örtüşecek biçimde konu görsel uyumunun sağlanmasına dikkat edilmiştir.

Amaç ve Önem

Balkanfila organizasyonlarını odağına alan bu çalışma ile 1966-2007 yılları arasında Türkiye’de tedavüle çıkartılan Balkanfila konulu filatelik nesnelere belirlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Balkanfila organizasyonlarını sanatsal bütünlük içerisinde değerlendirmeye çalışan bu araştırmanın önemli bir araştırma unsuru olarak ortaya çıkacağı ve sonraki süreçte oluşturulacak çalışmalara öncü olacağı düşünülmektedir.

Veri Toplama Yöntemi

Çalışmanın kurgusu doküman olarak değerlendirilen yazılı belgeler ve görsel içerikler üzerinden oluşturulmaya çalışılmıştır. İçerik oluşturulurken kullanılan referansların orijinal (birincil) kaynaklar olmasına ayrıca dikkat edilmiştir.

Veri Toplanma Süreci

Doküman analizi ve görsel araştırmanın bir arada kullanıldığı bu çalışmada öncelikle Balkanfila konulu kaynaklar taranmış, sonrasında elde edilen bilgi ve belgeler Balkanfila

kurumsal web adresindeki <http://balkanfila.eu/pag/members.php> içeriklerle karşılaştırılmıştır. Bilgilerdeki yeknesaklık sağlandıktan sonra da özgün bir içerik oluşturulmaya çalışılmıştır. Doküman analizi; dergi, kitap, bülten ve kurumsal yayınlar üzerinden oluşturulurken görsel içerik ise Balkanfila organizasyonları kapsamında 1966-2007 yılları arasında Türkiye’de tedavüle çıkartılan Balkanfila II., Balkanfila IV., Balkanfila VIII. ve Balkanfila XIV. konulu filatelik nesnelere üzerinden oluşturulmaya çalışılmıştır.

Tablo 1. 1966-2007 Yılları Arasında Tedavüle Çıkartılan Balkanfila Konulu Filatelik Tasarımlar

Emisyonun Konusu	Basım Yılı	Seri Sayısı	Serideki Pul Sayısı	Pulların Baskı Sayısı	İlk Gün Zarfı Sayısı	Maksimum Kart Sayısı
Balkanfila II. Organizasyonu	1966	1.	3	1.000.000	1	-
		2.	1	150.000		
Balkanfila IV. Organizasyonu	1973	1.	2	400.000	1	-
		2.	1	1.000.000		
Balkanfila VIII. Organizasyonu	1981	1.	1	2.010.000	1	1
		2.	2’li Blok	500.000		
Balkanfila XIV. Organizasyonu	2007	1.	4’lü Blok	100.000	1	-
		2.	4’lüBlok			
			Dantelsiz			

Kaynak: Pulhane, 1966a; Pulhane, 1966b; Pulhane, 1973a; Pulhane, 1981b; Pulhane, 2007

Verilerin Analizi

Bu araştırmadaki veriler, göstergebilim yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Şiir, roman ve öykü gibi yazınsal türlerle birlikte siyasi söylemlerin çözümlemesinde kullanılan göstergebilim, aynı zamanda resim, heykel ve fotoğraf gibi belirtke ve dizgelere de uyarlanabilmektedir (Altınbüken, 2014’ten aktaran Civelek ve Türkay, 2020, s. 779). Bu çalışmada kullanılan filatelik nesnelere öncelikle konu-görsel uyumuna göre sıralanmış sonrasında her bir filatelik nesne müstakil olarak tema, içerik, çizgi, renk, tonlama, motif ve dizayn açısından incelemeye tabi tutulmuştur.

Bulgular

Doküman analizi ve görsel içerik üzerinden oluşturulan bu çalışma kapsamında, pulhane web sitesi üzerinden incelemelerde bulunulmuş ve 1966-2007 yılları arasını kapsayan 4 farklı emisyon konusu üzerinde toplam 8 adet posta pulu ile 3 adet anma bloku, 4 adet ilk gün zarfı ve 1 adet maksimum karta ulaşılmıştır. Devam eden süreçte Balkanfila organizasyonları başlığı dikkate alınarak çalışmanın göstergebilimsel analizi yapılmaya çalışılmıştır.

Tablo 2. 1965-2016 Yılları Arasında Düzenlenen Balkanfila Konulu Organizasyonlar

Yıllar	Sergi	Ülke	Şehir	Tarihler	Katılan Ülke Sayısı
2016	XVIII.	Arnavutluk	Tiran	5 - 9 Mayıs	11
2014	XVII.	Bulgaristan	Vidin	5 - 7 Nisan	9
2012	XVI.	Slovenya	Maribor	24 - 27 Mayıs	8
2010	XV.	Bulgaristan	Filibe	28 - 31 Ekim	10
2007	XIV.	Türkiye	İstanbul	28 Ekim - 3 Kasım	9
1991	XIII.	Romanya	Bacau	20-25 Eylül	7
1989	XII.	Yunanistan	Selanik	30 Eylül - 8 Ekim	5
1987	XI.	Yugoslavya	Yeni Sad	19-26 Eylül	4
1985	X.	Bulgaristan	Vratza	29 Kasım - 6 Aralık	5
1983	IX.	Romanya	Bükreş	17-21 Aralık	6
1981	VIII.	Türkiye	İstanbul	8-16 Ağustos	6
1979	VII.	Yunanistan	Atina	24-30 Kasım	6
1977	VI.	Yugoslavya	Belgrad	24-30 Ekim	5
1975	V.	Bulgaristan	Sofya	27 Eylül - 5 Ekim	5
1973	IV.	Türkiye	İzmir	26 Ekim - 5 Kasım	6
1971	III.	Romanya	Bükreş	27 Mayıs - 5 Haziran	5
1966	II.	Türkiye	İstanbul	3-11 Eylül	6
1965	I.	Bulgaristan	Varna	7-15 Ağustos	6

Kaynak: Balkanfila, 2016, s. 39

Tablo 2’de 1965-2016 yılları arasında düzenlenen Balkanfila organizasyonlarının tamamı, katılan ülke sayısı ile birlikte sunulmuştur. Buna göre Balkanfila organizasyonlarının ilk süreçte düzenli bir biçimde organize edildiği, hatta 1971-1991 yılları arasında ise önceden kararlaştırılan 2 yılda bir düzenlenme kuralına harfiyen uyulduğu görülmektedir. Ancak 1991 ve 2016 yıllarından sonraki verilere bakıldığında mevcut kararlılığın esnetildiği ve organizasyonlara uzunca süre ara verildiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3. 1983-2002 Yılları Arasında Düzenlenen Balkanmax Fuarları

Yıllar	Sergi	Ülke	Şehir	Tarihler	Katılan Ülke Sayısı	Türkiye’nin Katıldığı Organizasyonlar
2002	VI.	Bulgaristan	Plevne	8-12 Mayıs	6	1
1997	V.	Romanya	Cluj	27-30 Haziran	4	0
1995	IV.	Yunanistan	Atina	19-24 Haziran	5	0
1992	III.	Bulgaristan	Dimitrovgrad	30 Ekim-8 Kasım	4	0
1986	II.	Romanya	Braşov	28 Eylül-30 Ekim	4	0
1983	I.	Yunanistan	Atina	23-27 Nisan	3	0

Kaynak: Balkanfila, 2016, s. 39

Tablo 3’te Balkan coğrafyasında Balkanfila organizasyonlarına ek olarak bir de Balkanmax Fuarlarının açıldığı görülmektedir. İlki 1983’te gerçekleşen fuarların sonuncusu olan 6. fuar ise 2002’de gerçekleşmiştir. Sınırlı sayıda ülkenin katılım gösterdiği fuarların sadece sonuncusuna Türkiye diğer 5 ülke ile birlikte katılım sağlamıştır.

Balkanfila II. Organizasyonu

Türkiye’nin ev sahipliğinde gerçekleşen Balkanfila II. Sergisi 3-11.09.1966 tarihleri arasında İstanbul Galatasaray Lisesi Salonlarında açılmıştır. Damgalı pul, pul çiçeği, pul paravanı ve Balkan haritasının kompozisyon olarak kullanıldığı bu ilk sergide ayrıca Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya, Yunanistan ve Türkiye günleri için özel metinler içeren damga örnekleri de kullanılmıştır (Pulhane, 1966a; Pulhane, 1966b).

Görsel 1’de 03.09.1966’da tedavüle çıkartılan ve *BALKANFİLA II Balkan Ülkeleri Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan 3 serilik anma pullarından birine yer verilmiştir. Baskı sayısı 200.000 olan pullar 50’li tabakalar halinde; 1.000.000 adet *0,50 kuruş*, 500.000 adet *0,60 kuruş* ve 200.000 adet *0,75 kuruş* olacak biçimde bastırılmıştır. Ofset baskı yöntemi kullanılarak baskıya çıkartılan pulların grafik tasarımcıları ise Bader Kocamanoğlu, Burhan Özak ve Turhan Damlacı’dır (Pulhane, 1966a). Yatay bir formata sahip olan bu tasarımda damgalı pul kompozisyonu tema olarak kullanılmıştır. Haki zemin üzerine yerleştirilen vişneçürüğü renkli pul şablonunun iptali, flam uygulamasıyla sağlanmıştır. İptal damgası olarak kullanılan baskının daire halkasına *Balkanfila II Sergisi*, içerisine ise *İstanbul-66* ifadeleri yerleştirilmiştir. İllüstratif öğelerin etkin olarak kullanıldığı bu tasarımın alt kısmına büyük harflerle *Türkiye Cumhuriyeti Postaları* ifadesi, hemen üstündeki satırın sağına pulun değer ibaresi, degradeli bir biçimde hâki renk tonundan beyaz renk tonuna dönüşen alt kısımdaki marj alanına ise pulun künyesi konumlandırılmıştır.

Görsel 1. Damgalı Pul Kompozisyonu 36x26 mm, (Pulhane, 1966a)

Görsel 2’de 03.09.1966’da tedavüle çıkartılan ve *BALKANFİLA II Balkan Ülkeleri Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan 3 serilik anma pullarından ikincisine yer verilmiştir. Yatay bir kompozisyona sahip olan ve sarı bir zemin üzerine kurgulanan bu tasarımda sol kısma sekiz puldan oluşan bir *pul çiçeği kompozisyonu*, sağ kısma *Balkanfila II Sergisi* ifadesi, hemen altındaki sola alt kısma büyük harflerle *Türkiye Cumhuriyeti Postaları* ibaresi, sağ kısma ise pulun

değer ifadesi yerleştirilmiştir. Pulun künyesini gösteren metin ise alt kısımda kalan marj alanına konumlandırılmıştır.

Görsel 2. Pul Çiçeği Kompozisyonu 36x26 mm, (Pulhane, 1966a)

Görsel 3'te 03.09.1966'da tedavüle çıkartılan ve *BALKANFİLA II Balkan Ülkeleri Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan 3 serilik anma pullarından sonuncusuna yer verilmiştir. Yatay bir kompozisyona sahip olan bu tasarımda altın orana *pul paravanı kompozisyonu* konumlandırılmıştır. Yeşil zemin üzerine yerleştirilen ve dört puldan oluşan şeridin her bir parçasına bir kelime gelecek biçimde *Balkan-Fila-II-Sergisi* ifadesi işlenmiştir. Işığın geliş açısı, ön yüzü diyagonal olarak görececek biçimde sağ üstten ayarlandığı için 1. ve 3. pulların ¼'ü, 2. ve 4. pulların ise tamamı gölgeli olarak tasvir edilmiştir. İllüstratif öğelerin etkin olarak kullanıldığı bu tasarımın üst kısmına büyük harflerle *Türkiye Cumhuriyeti Postaları* ifadesi, hemen altındaki satırın sağına ise pulun değer ibaresi yerleştirilmiştir. Pulun künyesini gösteren metin ise alt kısımda kalan marj alanına konumlandırılmıştır.

Görsel 3. Pul Paravani Temalı Tasarım 36x26 mm, (Pulhane, 1966a)

Görsel 4'te 03.09.1966'da tedavüle çıkartılan ve *BALKANFİLA II Balkan Ülkeleri Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan tek değerli dantelsiz pullu anma bloku serisindeki pula yer verilmiştir. Baskı sayısı 150.000 olan pullar ofset baskı yöntemiyle dört renkli olarak bastırılmıştır (Pulhane, 1966b). Yatay bir kompozisyona sahip olan bu tasarımda altın orana *Balkan Haritası* kompozisyonu konumlandırılmıştır. Vişneçürüğü rengindeki bir zemin üzerine beyaz renkli bir boya ile çizilen Balkan haritası, koyulaştırılan bir renk tonu ile belirgin hale getirilmiştir. Türkiye'nin haritadaki görünürlüğü için üzerinde *İstanbul 66* yazılı sarı renkli bir pul şablonu kullanılmış ve mavi çerçevesiyle yakınlaştırmaya çalışılmıştır. Renkli alanın üst kısmına büyük harflerle *Türkiye Cumhuriyeti Postaları* ifadesi, hemen altındaki satırın sağına ise pulun değer ibaresi yerleştirilmiştir. Organizasyonun vurgusunu arttırmak için sol alt kısımdaki sarı zemin üzerine *Balkanfila II Sergisi* ifadesi işlenmiştir. Pulun künyesini gösteren metin ise alt kısımda kalan marj alanına konumlandırılmış ve tasarımın çevresi açık sarı renkli bir çerçeve yardımıyla belirginleştirilmiştir.

Görsel 4. Balkan Haritası kompozisyonu 75x50 mm, (Pulhane, 1966b)

Görsel 5'te 03.09.1966'da tedavüle çıkartılan ve *Balkanfila II* konulu çalışmayı oluşturan 1,85 ETL bedelli bir ilk gün zarfı ile ilk gün damgasına yer verilmiştir. İlgili tarihte dolaşıma çıkartılan ilk gün zarfı *Kamer Pul Evi* tarafından hazırlanmıştır. Ayrıca 1953-1980 yılları arasında, PTT haricinde birçok firma tarafından da ilk gün zarfları hazırlanmıştır (Fotokart, 1966; Pulhane, 1966a).

Görsel 5. Balkanfila II Konulu İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası, (Fotokart, 1966)

Balkanfila IV. Organizasyonu

Türkiye'nin ev sahipliğinde gerçekleşen Balkanfila IV. Sergisi 26.10-5.11.1973 tarihleri arasında İzmir Fuar alanındaki Benelüks Pavyonu'ndaki sergi alanında açılmıştır. İzmir Posta Merkezi tarafından organize edilen sergiye Türkiye'nin yanı sıra Arnavutluk, Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya ve Yunanistan katılmıştır (Balkanfila, t.y.; Philatelic News, 1973, s. 24).

Görsel 6'da 26.09.1973'te tedavüle çıkartılan ve *BALKANFİLA IV Balkan Ülkeleri Pul Sergisi-İzmir 1973* konulu çalışmayı oluşturan 2 serilik anma pullarından birine yer verilmiştir. Baskı sayısı 400.000 olan pullar 50'li tabakalar halinde bastırılmıştır. Ofset baskı yöntemi kullanılarak baskıya çıkartılan pulların grafik tasarımını Sümer Mumcu yapmıştır (Pulhane, 1973a). Dikey bir formata sahip olan bu tasarımda dairesel bir pencere motifi kullanılmıştır. Mor zemin üzerine yerleştirilen açıklığa denizde seyreden bir gemi, İzmir Saat Kulesi ve güneş motifi eklenmiştir. İllüstratif öğelerin etkin olarak kullanıldığı bu tasarımın üst kısmına büyük harflerle *Türkiye Cumhuriyeti* ifadesi, hemen sağına aşağıdan yukarıya doğru dikey bir biçimde *Balkanfila IV* tümcesi, sağ alt kısma pulun değeri, sol alt kısma *posta* ibaresi, alt kısımdaki marj alanına ise pulun künyesi konumlandırılmıştır.

Görsel 6. Balkanfila IV İzmir 26x36 mm, (Pulhane, 1973a)

Görsel 7’de 26.09.1973’te tedavüle çıkartılan ve *BALKANFİLA IV Balkan Ülkeleri Pul Sergisi-İzmir 1973* konulu çalışmayı oluşturan 2 serilik anma pullarından diğerine yer verilmiştir. Dikey bir formata sahip olan bu tasarımda *Balkanfila* ifadesi dairesel olarak tasarımın üst kısmındaki $\frac{3}{4}$ ’lük alana gelecek biçimde yerleştirilmiştir. Bordo zemin üzerine yerleştirilen *Balkanfila* ifadesindeki her bir harf yine ardışık olarak koyu ve açık mavi renk tonuna boyanmıştır. Sembollere yer verilmeyen bu tasarımın sağ üst kısmına pulun değerini, sol alt kısımda kalan $\frac{1}{2}$ ‘lik alana aşağıdan yukarıya doğru dikey bir biçimde *posta* ifadesi, sol alt kısma büyük harflerle *Türkiye Cumhuriyeti* ibaresi, sağ alt kısma ise doğrudan 4 rakamı yerleştirilmiştir. Ayrıca alt kısımdaki marj alanına kırmızı renklerle pulun künyesi ve yıl ifadesi yazılmıştır.

Görsel 7. Balkanfila 4 26x36 mm, (Pulhane, 1973a)

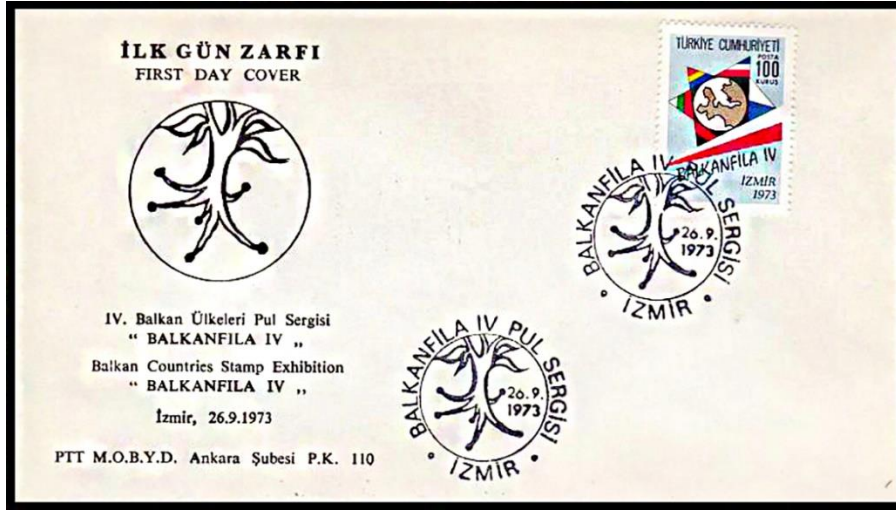
Görsel 8’de 26.09.1973’te tedavüle çıkartılan ve *BALKANFİLA IV Balkan Ülkeleri Pul Sergisi-İzmir 1973 Tanıtım Pulu* konulu çalışmayı oluşturan 1 adet pula yer verilmiştir. Baskı sayısı 1.000.000 olan bu pul 50’li tabakalar halinde bastırılmıştır. Ofset baskı yöntemi kullanılarak baskıya çıkartılan pulun grafik tasarımını Sümer Mumcu yapmıştır (Pulhane, 1973b). Dikey bir formata sahip olan bu tasarımda altın orana içerisinde İzmir haritası bulunan renkli bir yıldız motifi yerleştirilmiştir. Açık mavi zemin üzerine yerleştirilen açıklığın üst kısmına büyük harflerle *Türkiye Cumhuriyeti* ifadesi, hemen altındaki satırın sağına pulun değerini, yıldızlı şeridin

altına *Balkanfila IV* ibaresi, sağ alt kısma kalan alana *İzmir 1973* tümcesi, alt kısımdaki marj alanına ise pulun künyesi konumlandırılmıştır.

Görsel 8. Balkanfila IV Tanıtım Pulu 26x36 mm, (Pulhane, 1973b)

Görsel 9’da 26.09.1973’te tedavüle çıkartılan ve *Balkanfila IV* konulu çalışmayı oluşturan 1,00 ETL bedelli bir ilk gün zarfı ile ilk gün damgasına yer verilmiştir. İlgili tarihte dolaşıma çıkartılan ilk gün zarfları *PTT Meslek Okulları Birliği Yardımlaşma Derneği*’nin *Ankara Şubesi* tarafından hazırlanmıştır. Ayrıca 1953-1980 yılları arasında, PTT dışındaki birçok firmanın ilk gün zarfları hazırlattığı biliniyordu. Ancak 1980 yılı itibarıyla PTT mevcut uygulamaya kısıtlama getirmiş ve artık tasarımlarda kendi logosunu kullanmaya başlamıştır (Pulhane, 1973b).

Görsel 9. Balkanfila IV Konulu İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası, (Pulhane, 1973b)

Balkanfila VIII. Organizasyonu

Türkiye'nin ev sahipliğinde gerçekleşen *Balkanfila VIII. Sergisi* 08-16.08.1981 tarihleri arasında İstanbul'da açılmıştır. Sergiye Türkiye'nin yanı sıra Arnavutluk, Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya ve Yunanistan katılmıştır (Balkanfila, t.y).

Görsel 10'da 01.01.1981'de tedavüle çıkartılan ve *BALKANFİLA VIII Pul Sergisi Tanıtım Pulu* konulu çalışmayı oluşturan 1 adet pula yer verilmiştir. Baskı sayısı 2.010.000 olan bu pul 100'lük tabakalar halinde bastırılmıştır. Ofset baskı yöntemi kullanılarak baskıya çıkartılan pulun grafik tasarımını Abdullah Taşçı yapmıştır (Pulhane, 1981a). Yatay bir formata sahip olan bu tasarımda altın orana *Atatürk silueti* ve *100. Yıl* ifadesi hemen üstüne ise *zeytin dalı* motifi yerleştirilmiştir. Koyu kırmızı bir zemin üzerine yerleştirilen açıklığın sol üst kısmına *posta* ifadesi, sağına pulun değeri, alt kısma ise *Atatürk (1881-1938)* ifadesi yerleştirilmiştir. Sol alt kısımdaki marj alanına dikey olarak aşağıdan yukarıya doğru kırmızı renklerle *Türkiye Cumhuriyeti* ifadesi, alt kısımdaki marj alanına pulun künyesi ve yıl ibaresi, sağ kısımdaki marj alanına ise dikey olarak yukarıdan aşağıya doğru *BALKANFİLA VIII* tümcesi konumlandırılmıştır.

Görsel 10. Balkanfila VIII Tanıtım Pulu 41x26 mm, (Pulhane, 1981a)

Görsel 11’de 01.01.1981’de tedavüle çıkartılan ve *Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılı- Balkanfila VIII Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan 2’li anma blokuna yer verilmiştir. Baskı sayısı 500.000 olan bu pul, 2 puldan oluşan bir seri halinde bastırılmıştır. Ofset baskı yöntemi kullanılarak baskıya çıkartılan bu pulun grafik tasarımcısı açıklanmamıştır (Pulhane, 1981b). Yatay bir formata sahip olan bu tasarımda altın orana *Yurtta Sulh Cihanda Sulh* ifadesi yerleştirilmiştir. Soldaki pulda Atatürk’ün sağ profilden bir betimlemesi doğrudan kullanılmış iken sağdaki pulda ise kökleriyle İstanbul’u Balkan ülkelerinin başkentlerine bağlayan bir zeytin ağacı motifi kullanılmıştır.

Görsel 11. Balkanfila VIII Pul Sergisi 104x81 mm, (Pulhane, 1981b)

Görsel 12’de 1981’de tedavüle çıkartılan ve *Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı-Balkanfila VIII Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan 105,00 ETL bedelli bir ilk gün zarfı ile ilk gün damgasına yer verilmiştir. İlgili tarihte dolaşıma çıkartılan zarflarda PTT logosunu kullanılmaya başlanmıştır (Pulhane, 1981b).

Görsel 12. Balkanfila VIII Pul Sergisi Konulu İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası, (Pulhane, 1981b)

Görsel 13’te 08.08.1981’de tedavüle çıkartılan ve *Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı-Balkanfila VIII Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan bir maksimum karta yer verilmiştir (Pulhane, 1981b). Görsel 11’de yer alan 2’li anma blokundaki zeytin ağacı motifi bu tasarımda hem pul hem de görsel olarak kullanılmıştır.

Görsel 13. Balkanfila VIII Pul Sergisi Konulu Maksimum Kartlar 148x105 mm, (Pulhane, 1981b)

Balkanfila XIV. Organizasyonu

Türkiye'nin dördüncü defa ev sahipliğini yaptığı *Balkanfila XIV. Sergisi* 16 yıl aradan sonra 28.10-03.11.2007 tarihleri arasında *İstanbul TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi*'nde açılmıştır (Pereira, 2007, s. 78). Balkan ülkeleri arasındaki dostluğu, barışı ve işbirliğini güzel sanatlar üzerinden geliştirmeyi amaçlayan bu sergiye Türkiye'nin yanı sıra Arnavutluk, Bulgaristan, Bosna Hersek, Hırvatistan, Karadağ, Makedonya, Sırbistan, Slovenya, Romanya ve Yunanistan katılmıştır (Balkanfila, t.y.; Pulhane, 2007).

Görsel 14'te 28.10.2007'da tedavüle çıkarılan ve *BALKANFİLA XIV Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan 4 değerli dantelli anma blokuna yer verilmiştir. Baskı sayısı 100.000 olan pullar 0,60 kuruş, 0,70 kuruş 0,85 kuruş ve 1,00 YTL bedelli olacak biçimde bastırılmıştır. Ofset baskı yöntemi kullanılarak baskıya çıkarılan pulların tükeninceye kadar dolaşımda kalmaları sağlanmıştır (Pulhane, 2007). Lale motifinin ağırlıklı olarak kullanıldığı bir zemin üzerine kurgulanan bu tasarımda İstanbul ile özdeşleşen ve kentin tarihi ve kültürel yönünü ön plana çıkartan eserlere yer verilmiştir. Sırasıyla 0,60 kuruşluk pulda *Süleymaniye Camii* ve *Galata Kulesi*, 0,70 kuruşluk pulda *Sultan Ahmet Camii* ve *Ayasofya-i Kebîr Câmî-i Şerîfi*, 0,80 kuruşluk

pulda *Rumeli Hisarı* ve *lale motifi*, 1,00 YTL bedelli pulda ise *Boğaziçi Köprüsü*'nün görsel olarak kullanıldığı görülmektedir.

Görsel 14. Balkanfila XIV Pul Sergisi Anma Bloku 116x86 mm, (Pulhane, 2007)

Görsel 15'te 28.10.2007'da tedavüle çıkartılan ve *BALKANFILA XIV Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan 4 adet dantelsiz anma blokuna yer verilmiştir. Baskı sayısı 5.000 olan pullar 0,60 kuruş, 0,70 kuruş 0,85 kuruş ve 1,00 YTL bedelli olup kesildikten sonra kullanıma hazır olacak biçimde bastırılmıştır. Ofset baskı yöntemi kullanılarak baskıya çıkartılan her iki pulun grafik tasarımcısı ise Bülent Ateş'tir (Pulhane, 2007).

Yatay bir formata sahip olan bu tasarımdaki $\frac{1}{3}$ 'lük alana *dünya küresi* ve içerisine *Ayyıldız* sembolü bulunan bir *Türkiye haritası* konumlandırılmıştır. Kürenin üzerindeki köprü, toplumları birbirine bağlamada kullanılan bir nesne olarak ön plana çıkartılırken, haritanın ortasından Balkanlara doğru uçan güvercin sembolü ise hem kültürlerarası kurulan iletişimi arttırmakta hem de Balkan toplumları arasında geliştirilen barışı sembolize etmektedir. Beyaz iz ile belirgin hale getirilen bayraklar ise *Balkanfila* üyesi olan her bir ülkeyi temsil etmektedir.

Görsel 15. Balkanfila XIV Pul Sergisi Seri Numaralı Dantelsiz Anma Bloku 116x86 mm, (Pulhane, 2007)

Görsel 16’da 28.10.2007’da tedavüle çıkartılan ve *BALKANFİLA XIV Pul Sergisi* konulu çalışmayı oluşturan 3,35 YTL bedelli bir ilk gün zarfı ile ilk gün damgasına yer verilmiştir (Pulhane, 2007). Yatay bir formata sahip olan bu tasarımın sağ üst kısmına *Balkanfila XIV Pul Sergisi* anısına bastırılan dantelli anma bloku, soluna ise kırmızı renk tonuyla belirginleştirilen Balkan haritası ve gagasında zeytin dalı taşıyan bir güvercin betimlemesi yerleştirilmiştir.

Görsel 16. Balkanfila XIV Pul Sergisi Konulu İlk Gün Zarfı ile İlk Gün Damgası 210x140 mm, (Pulhane, 2007)

Tartışma ve Sonuç

Sergi, organizasyon ve fuar olgusu, insanoğlunun ihtiyaç duyduğu fiziksel ve duygusal gereksinimlerin önemli bir kısmının karşılandığı ve bu sayede daha sağlıklı ve sosyal bireyler olarak yaşamalarının sağlandığı etkileşim alanları olarak var olmaya devam etmektedir.

Yerel pazarlar ve takas mekânları olarak ortaya çıkan ilk sergilerin, ticaretin gelişmesiyle birlikte yerellikten uzaklaştığı ve özellikle kervanların uğrak yerleri olan liman ve kervansaraylarda yoğunluk kazandığı bilinmektedir. Bu sayede giderek gelişen sergiler, 19. yüzyılın ortalarından itibaren uluslararası bir nitelik kazanmaya başlamıştır (Işıklı ve Balkan, 2008'den aktaran Sönmez, 2015, s. 290). Günümüzde iktisadi faaliyetlerin yanı sıra sosyokültürel ve politik ilişkilerin şekli ve devamlılığı üzerinde belirleyiciliği bulunan bu tür organizasyonların gerek sınırlı kullanıcıları gerekse geniş kitleleri etkilemede önemli bir araç olarak değerlendirildiği söylenebilir.

Kitleler arası etkileşimin kaynaşma alanı olarak görülen sergiler, aynı zamanda Türkiye'nin tanıtımı açısından da oldukça önemli roller üstlenmektedir. Bilindiği üzere Türkiye gerek ulusal gerekse uluslararası alanda organize edilen birçok etkinliğe ya doğrudan ev sahipliği yapmakta ya da üyesi olduğu kuruluşlarla birlikte planlanan organizasyonlarda katılımcı sıfatıyla yer almaktadır. Balkanfila organizasyonları veya Balkanmax Fuarları da uluslararası ölçekli organizasyonlardan yalnızca birini oluşturmaktadır. Her ne kadar Türkiye'nin Balkanmax Fuarlarının sonucusuna katıldığı biliniyor olsa da daha geniş ölçekli olan ve 12 üyesi bulunan Balkanfila organizasyonlarının 4'üne ev sahipliği yaptığı diğerlerine de katılımcı olarak iştirak ettiği bilinmektedir.

Balkanfila çatısı altında bir araya gelen filateli federasyonlarının aldığı, Balkanfila organizasyonlarının iki yılda bir farklı bir ülkede düzenlenmesi yönündeki kararı, Balkan coğrafyasındaki farklı ulusları bir araya getiren önemli bir etkinlik olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda kurulan yakın ilişkiler, ulus olarak birbirlerinden farklı olan ancak o kadar da birbirlerine benzeyen akraba toplulukları arasındaki dostluğu pekiştirmekte ve bu toplulukların alışveriş alışkanlıkları üzerinde duygusal etkiler oluşturmaktadır. Bu nedenle Balkanfila

organizasyonları sadece ekonomi tabanlı bir faaliyetler bütünü olarak yorumlanmamalıdır. Çünkü toplumsal ilişkiler üzerinde doğrudan belirleyiciliği bulunan bu ve benzer organizasyonların sonraki süreçte kurulması düşünülen kültürel, sportif ve sanatsal faaliyetlerin yönü ve seyri üzerinde bağlayıcılığı bulunmaktadır.

Kaynakça

- Balkanfila. (t.y.). *Balkanfila fuarları*. Erişim tarihi: 20.02.2023, <http://balkanfila.eu/pag/history.php>
- Balkanfila. (2016). *5-9 Mayıs, Tiran ulusal sanat galerisi*. Erişim tarihi: 20.02.2023, https://www.shksh.al/pdf/Balkanfila_2016_Revista.pdf
- Civelek, M. ve Türkay, O. (2020). Göstergibilimin kuramsal açıdan incelenmesine yönelik bir araştırma. *Alanya Akademik Bakış*, 4(3), 771-787. doi.org/10.29023/alanyaakademik.683974
- Fotokart. (1966). *1966 Balkanfila posta pulu sergisi FDC*. Erişim tarihi: 20.02.2023, <https://www.fotokart.shop/urun/1966-balkanfila-posta-pulu-sergisi-fdc-106612/>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Pereira, P. V. (Ed.). (2007, Haziran). Balkanfila XIV pul sergisi yaklaşırken Ekim 28-3 Kasım 2007. *Fepa News*, 2(11), 78-79.
- Philatelic News. (1973, Eylül 30). *The Romania News Agency*, (11), 24. <https://www.google.com.tr/books/edition/Romania/qKURQEgyOfMC?hl=tr&gbpv=1&dq=Philatelic+News.+Romania+News+Agency&pg=RA8-PP5&printsec=frontcover>
- Pirc, I. (2022). News from the Balkanfila working group. *Fepa News*, 2 (40), 18. https://www.postoveznamky.sk/files/FEPA_News_40_January_2022.pdf
- Pulhane. (1966a). *Balkanfila II Balkan ülkeleri pul sergisi*. Erişim tarihi: 18.02.2023, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k196609.html>
- Pulhane. (1966b). *Balkanfila II Balkan ülkeleri pul sergisi bloğu*. Erişim tarihi: 18.02.2023, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k196610.html>
- Pulhane. (1973a). *Balkanfila IV-Balkan ülkeleri pul sergisi-İzmir 1973*. Erişim tarihi: 24.02.2023, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k197313.html>
- Pulhane. (1973b). *Balkanfila IV-Balkan ülkeleri pul sergisi-İzmir 1973 tanıtım pulu*. Erişim tarihi: 20.02.2023, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k197311.html>
- Pulhane. (1981a). *Balkanfila VIII pul sergisi tanıtım pulu*. Erişim tarihi: 24.02.2023, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k198101.html>

- Pulhane. (1981b). *Atatürk'ün doğumunun 100. yılı-Balkanfila VIII pul sergisi*. Erişim tarihi: 20.02.2023, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k198113.html>
- Pulhane. (2007). *Balkanfila XIV pul sergisi*. Erişim tarihi: 20.02.2023, <https://www.pulhane.com/KatalogSayfalari/k200718.html>
- Serbia, V. M. (2022, Aralık). Balkanfila XIX. *Flash Fedaration Internactionale de Philatelie*, (134), 31. <https://www.f-i-p.ch/wp-content/uploads/FLASH-134-FInal2.pdf>
- Sönmez, C. (2015). Yarının Dünyası'nda Türkiye: 1939 New York dünya sergisi. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 15(31), 289-332. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/cttad/issue/25537/269405>
- Wach, E. ve Ward, R. (2013, Ağustos 1). Learning about qualitative document analysis. Erişim tarihi: 12.04.2023, <https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/handle/20.500.12413/2989>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Makale tek yazarlı olduğundan katkı oranı %100 yazara aittir.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Makalenin yazımında herhangi bir kurum, kuruluş ya da kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Makale ile ilgili diğer kişi ve kurumlarla yaşanabilecek herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Bildirim

Bu makale, sanat ve edebiyat türünde olduğu için etik kurul kararı gerektirmemektedir.